

Anmærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Af Justitsministeren blev i Samlingen 1880—81 indbragt bl. a. et Forslag til Lov om den borgerlige Retspleie.

Til det af Folkethinget angaaende denne Sag nedsatte Udvalg indgav Udvalgsmedlemmerne Alberti og Leth et af Sidstnævnte udarbejdet Udkast til Betænkning. Da Udvalgets Forhandlinger ikke bleve fremmede til Afgivelse af Betænkning, og da det nævnte Udkast i visse Hovedtræk er Grundlaget for ovenstaaende Lovforslag, har jeg troet det nyttigt til Forstaaelse af dette her ved som Bilag til samme at lade bemeldte Udkast medfølge.

Det af Regjeringen forelagte „Forslag til Lov om den borgerlige Retspleie“, der har stillet sig den Opgave, paa denne Del af Retspleiens Omraade at indfri Tilfagnet i Grundlovens § 74 om Offentlighed og Mundtlighed, har forsøgt at løse denne Opgave paa en Maade, der af Processkommissionen selv betegnes som „et vidtgaaende Brud med den hele overleverede Process teori“*, „et gennemgribende Brud med de Grundsætninger, hvorpaa den bestaaende Retsforfatning er bygget“**. I Kraft heraf danner Lovforslaget en detaljeret udarbejdet Codex, der i det væsentlige affaster Forbindelsen med vor nuværende Retspleie og ikke forsøger istedetfor samme at adoptere en andetsteds bestaaende Retsforfatning, men gaar ud paa fra Grunden af paa videnskabelige Forskninger og de Resultater, til hvilke disse formentlig maa føre, at opføre en ny, hidtil uprøvet Retsstilstand. Vi tro ikke at feile i, at Historien neppe frembyder noget Exempel paa, at det er lykkes at gennemføre et Forsøg af denne Art, men at intet Land lige fra Justinians til vor Tid har formaaet at omdanne sin borgerlige Retspleie paa anden Maade end ad een af tvende Veie, nemlig enten ved at bygge paa og i forønsket Retning videre at udvikle sin bestaaende Retsforfatning, hvad ikke udelukker en skjøn som Hensyntagen til andetsteds bundne videnskabelige Resultater eller praktiske Erfaringer — eller ved i større eller mindre Udtrækning at adoptere en andetsteds kjendt Retsforfatning (Romerretten, code civil) med den til samme hørende

Tradition. Lovforslaget har vel med en vis Forskjærlighed set hen til den tydske Retspleie og de paa dennes Omraade foregaaende Bevægelser, hvorom det i Regjeringsmotiverne, Side 11, hedder: „navnlig er Tydsfflands Forbillede lærerigt for os, dels fordi man der paa de fleste Steder gennem flere eller færre Mellemtrin er skreden frem fra en ren skriftlig Processmaade til en mundtlig og saaledes netop har tilbagelagt den Veie, som vi skulle gaa, dels fordi den videnskabelige Behandling af det hele Emne og Undersøgelsen af de almindelige Grundsætninger uden Tvivl er bragt til den største Høide der“. Principielt vil man dog ikke fra Ordningen af den tydske Retspleie kunne hente et Forsvar for den Fremgangsmaade, som Lovforslaget har valgt, thi en tilsvarende er ikke fulgt i Tydsffland, og det hedder herom i Motiverne (Side 390) til den ny Civilprocesslov for det tydske Rige af 30te Januar 1877: „Dgaa her maa den Regel fastholdes, at Lovgiveren ikke har at lave (machen) Ret, at nedrive det Bestaaende og skabe Nytt ud af sit Hoved, men meget mere videre at udvikle og forme den i Folkets Liv og Færden sig dannende Ret. Ellers løber han Fare for, at hans Værk forbliver fremmed for hans Folks Retsbevidsthed, ikke slaar Rod i hans Land, og trods den det tillagte Autoritet som gjældende Lov ikke kommer til praktisk Anvendelse eller dog ikke udvikler sig videre“. Disse Sætningers almindelige Rigtighed og Sandhed lade sig efter vor Mening ikke drage i nogen Tvivl. Naar det foreliggende Lovforslag ikke desto mindre er gaaet den Veie at fryde med de Grundsætninger, paa hvilke den danske borgerlige Retspleie hviler, for at indføre noget helt Andet og Nytt, der tilmed intetsteds er prøvet eller kjendt, saa har dette, selv bortset fra den store Vanfærlighed, det altid maa frembyde med eet Slag at udslette et Folks nedarvede Retsbevidsthed og bringe det til at antage en anden, efter vor Formening havt den naturlige Følge, at Lovforslaget er kommen til at lide af væsentlige Mangler saavel i sit hele Anlæg, sit indre Sammenhæng og praktiske Anvendelighed som ogsaa i Henseende til Bifaldsværdigheden af en Række af de Principer, som det tilsigter at forskaffe Gyldighed.

Vi skulle forsøge i nogle Hovedtræk at paavise dette, idet vi holde os til Lands-

*) Motiverne til Udkast til Lov om den borgerlige Retspleie, Side 2.

**) Motiverne til Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning, Side 1.